УДК 336.71

# *РОЛЬ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ*

***А. Дмитрук,*** група ФС-24м
*Центральноукраїнський національний технічний університет*

У XXI столітті цифрова трансформація стала не лише трендом, а й фундаментальною умовою виживання та розвитку банківських установ в умовах динамічного технологічного прориву, зміни споживчих пріоритетів і глобальної конкуренції. Банківський сектор України не є виключенням: стрімкий розвиток фінтеху, зростання ролі цифрових каналів обслуговування, а також виклики, пов'язані з геополітичною нестабільністю та необхідністю адаптації до нових моделей економічної поведінки, поставили перед вітчизняними банками завдання трансформувати традиційні бізнес-процеси в інноваційні, клієнтоорієнтовані та гнучкі цифрові платформи.

Цифрова трансформація банку – це не лише впровадження IT-рішень або перехід до онлайн-сервісів, а системна зміна всієї моделі функціонування фінансової установи: від перегляду організаційної структури до створення нових цифрових продуктів і каналів цінності. Саме здатність адаптуватися до змін, оперативно реагувати на виклики та забезпечувати інноваційний сервіс визначає рівень конкурентоспроможності сучасного банку.

Цифрова трансформація у банківській сфері – це процес стратегічного переосмислення бізнес-моделі фінансової установи шляхом широкого впровадження цифрових технологій, автоматизації процесів, використання аналітики великих даних (Big Data), штучного інтелекту, хмарних рішень, а також побудови клієнтоорієнтованих цифрових каналів обслуговування.

В умовах жорсткої конкуренції, особливо з боку фінтех-компаній, не лише інноваційність, а й швидкість адаптації до цифрових змін стала вирішальним фактором конкурентоспроможності банків. Ті установи, які ефективно трансформують свої процеси, отримують перевагу у вигляді лояльної клієнтської бази, оптимізації витрат та виходу на нові ринки.

Український банківський сектор демонструє позитивну динаміку в напрямі цифровізації. Майже 80% фінансових послуг доступні онлайн, зокрема відкриття рахунків, кредитування, ідентифікація клієнтів (завдяки eKYC та Дія-платформі). Впроваджуються мобільні додатки нового покоління з інтегрованими функціями фінансового планування, персоналізованими пропозиціями, чат-ботами, які працюють на базі штучного інтелекту. Державна підтримка цифровізації через ініціативи НБУ («Cashless», «Електронна гривня», регулювання open banking) сприяє зниженню бар'єрів для інновацій. Водночас рівень цифрової зрілості банків є нерівномірним – лідери ринку (монобанк, ПриватБанк, А-Банк, Райффайзен) активно інвестують у технології, тоді як малі та регіональні банки часто обмежені ресурсно та інституційно.

Вчені-економісти до основних переваг цифрової трансформації відносять:

- розширення клієнтської бази та послуг (перехід до онлайн-платформ і впровадження інноваційних технологій дозволяє банкам залучати більше клієнтів, пропонувати нові продукти та формувати конкурентні переваги) [1, 2];
- зростання ефективності та прибутковості (оптимізація витрат, автоматизація процесів, глибша аналітика клієнтів і швидше прийняття рішень підвищують ефективність і прибутковість банків) [3];

– покращення якості обслуговування (впровадження мобільних додатків, чат-ботів, дистанційного обслуговування робить банківські послуги зручнішими та доступнішими для клієнтів) [4].

Поряд з перевагами цифровій трансформації притаманні й виклики, серед яких виокремлюють:

- кібербезпека та захист даних. В сучасних умовах зростає ризик кібератак і необхідність дотримання етичних стандартів управління даними [2, 5];

- регуляторні вимоги. Банки мають адаптуватися до нових правил, що стосуються цифрових фінансових послуг, та гармонізувати свою діяльність із європейськими стандартами [6];

- адаптація бізнес-моделей. Виникає необхідність інтеграції інноваційних підходів із традиційними принципами банківської діяльності, розвиток партнерств із фінтех-компаніями та нео-банками [4, 7].

Майбутнє цифрової трансформації банків в Україні передбачає:

- розвиток open banking – створення єдиного API-простору, що дасть змогу інтегрувати фінансові послуги між банками та фінтехом;
- впровадження CBDC (електронної гривні) – новий інструмент НБУ може стати важливою ланкою у цифровій платіжній інфраструктурі;
- розширення цифрової інклюзії – залучення до фінансових послуг раніше неохоплених категорій населення за допомогою доступних мобільних сервісів;
- інтеграція ESG-принципів у цифрові банківські рішення – формування відповідальних та екологічно орієнтованих цифрових фінансових продуктів.

Цифрова трансформація виступає ключовим драйвером конкурентоспроможності банківської системи України. Успішне впровадження цифрових технологій дозволяє банкам оптимізувати внутрішні процеси, розширити клієнтську базу, створити інноваційні продукти та підвищити якість обслуговування. Переваги цифровізації банків включають зниження витрат, персоналізацію фінансових послуг, покращення клієнтського досвіду, прискорення операційних процесів та формування довгострокової лояльності клієнтів. Разом з тим, успішна цифрова трансформація потребує подолання низки викликів, зокрема – забезпечення належного рівня кібербезпеки, відповідності регуляторним вимогам, подолання кадрового дефіциту в галузі IT та адаптації традиційних банківських моделей до цифрової парадигми. Перспективними напрямами є розвиток open banking, впровадження електронної гривні (CBDC), цифрової інклюзії та ESG-компонентів у банківські продукти, що дозволить підвищити стійкість фінансової системи до глобальних викликів і забезпечити її інтеграцію до міжнародного цифрового середовища.

**Список літератури**

1. Oleh Kolodiziev, Mykhailo Krupka, Nataliya Shulga, Myroslav Kulchytskyy and Olha Lozynska (2021). The level of digital transformation affecting the competitiveness of banks. Banks and Bank Systems, 16(1), 81-91. doi:10.21511/bbs.16(1).2021.08.

2. Зянько В., Нечипоренко Т. Цифрова трнасформація банківського сектору: сучасні тренди та вектори розвитку. Innovation and Sustainability, 2025. № (4). С. 6-21. https://doi.org/10.31649/ins.2024.4.6.21.

3. Kretov, D.; Kretova, O.; Zherdetska, L.; Chaikovskyi, Y. Digitalization Management in the Corporate Banking Sector of Ukraine. Economics Ecology Socium. 2024. № 8. Pp. 92-103.

4. Terenteva N., Movchan J. ANALYSIS OF COMPETITIVENESS OF DIGITAL BANKING IN UKRAINE. Actual Problems of Economics. 2023. № 10(268). https://doi.org/10.32752/1993-6788-2023-1-268-14-22.

5. Kovalenko V. Digital transformation of the banking sector of the economy of Ukraine. Фінанси України. 2021. № 3. С. 84-98.

6. Бежан О. А., Рошко Н. Б. Проблеми та перспективи цифрової трансформації банківського сектора України. Бізнес Інформ. 2023. № 12. С. 287-193.

7. Сіренко Н. М., Мікуляк К. А. Імперативи розвитку банківської системи України в умовах цифровізації та ринкових трансформацій. Modern Economics. 2022. №34. С. 90-96.